

Bruxelles, 8. lipnja 2023.  
(OR. en)

10249/23

ENFOPOL 269  
ENFOCUSTOM 66  
COSI 106  
CULT 71  
JAI 789

#### ISHOD POSTUPAKA

---

|                  |                                                                                                               |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Od:              | Glavno tajništvo Vijeća                                                                                       |
| Na datum:        | 8. lipnja 2023.                                                                                               |
| Za:              | Delegacije                                                                                                    |
| Br. preth. dok.: | 9387/23                                                                                                       |
| Predmet:         | Zaključci Vijeća o borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima<br>– zaključci Vijeća (8. lipnja 2023.) |

---

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima, koje je Vijeće (pravosuđe i unutarnji poslovi) odobrilo na 3995. sastanku održanom 8. lipnja 2023.

---

**ZAKLJUČCI VIJEĆA**

**o borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima**

**VIJEĆE EU-a,**

**PODSJEĆAJUĆI** na strategiju EU-a za sigurnosnu uniju za razdoblje 2020. – 2025.<sup>1</sup> i strategiju EU-a za borbu protiv organiziranog kriminala za razdoblje 2021. – 2025.<sup>2</sup>,

**PODSJEĆAJUĆI** na Zaključke Vijeća o pristupu EU-a kulturnoj baštini u sukobima i krizama<sup>3</sup> usvojene 2021.,

**UZIMAJUĆI U OBZIR** rezolucije 2253, 2199, 2462 i 2347 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, u kojima se s ozbiljnom zabrinutošću ističe da terorističke organizacije ostvaruju prihode od nezakonite trgovine kulturnim dobrima te rezoluciju Opće skupštine Ujedinjenih naroda iz 2018. o povratu ili restituciji kulturnih dobara zemljama podrijetla,

**UZIMAJUĆI U OBZIR** rezoluciju Europskog parlamenta od 17. siječnja 2019. naslovljenu „Prekogranični zahtjevi za povrat vlasništva nad umjetničkim i kulturnim dobrima ukradenima u oružanim sukobima i ratovima”,

**POZDRAVLJAJUĆI** Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o akcijskom planu EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima<sup>4</sup>, koja je važan korak u borbi protiv te pojave na kojem države članice žele temeljiti svoj daljnji rad,

---

<sup>1</sup> Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija o strategiji EU-a za sigurnosnu uniju, COM(2020) 605 final.

<sup>2</sup> Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o strategiji EU-a za borbu protiv organiziranog kriminala za razdoblje 2021. – 2025., COM(2021) 170 final.

<sup>3</sup> 9837/21.

<sup>4</sup> 16107/22.

**UVIĐAJUĆI** da je nezakonita trgovina kulturnim dobrima unosna aktivnost organiziranog kriminala te da ima razorne i nepovratne posljedice na kulturnu baštinu unutar i izvan EU-a te stoga zahtijeva prilagođen odgovor na razini EU-a,

**NAGLAŠAVAJUĆI** da naš odgovor trebamo utemeljiti na boljem sprečavanju i otkrivanju kaznenih djela koje bi provodili sudionici na tržištu i institucije kulturne baštine, na jačanju kapaciteta tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnih tijela, boljoj međunarodnoj suradnji i većoj potpori drugim ključnim dionicima, kako je Komisija predložila u akcijskom planu,

**Povećanje sposobnosti sudionika na tržištu i institucija kulturne baštine da spriječe i otkriju nezakonitu trgovinu kulturnim dobrima**

**UZIMAJUĆI U OBZIR** da su sudionici na tržištu kulturnih dobara, kolekcionari i institucije kulturne baštine u dobrom položaju da pomognu u sprečavanju i otkrivanju kaznenih djela povezanih s kulturnim dobrima te stoga moraju biti upoznati s primjenjivim zakonodavstvom i drugim nezakonodavnim instrumentima za sprečavanje i otkrivanje takvih kaznenih djela,

**IMAJUĆI NA UMU** da zakonodavstvo EU-a o trgovini ima važnu ulogu u sprečavanju i otkrivanju nezakonite trgovine kulturnim dobrima jer je ona u pravilu prekogranične prirode,

**NAPOMINJUĆI, MEĐUTIM,** da u nadzoru i kontroli trgovine kulturnim dobrima unutar jedinstvenog tržišta može biti velikih razlika te da bi trebalo povećati sljedivost,

**NAGLAŠAVAJUĆI** da vlasnici ili upravitelji javnih i privatnih zbirki trebaju poduzeti dobrovoljne mjere kako bi se bolje zaštitili od kaznenih djela protiv imovine tako da detaljno katalogiziraju svoje zbirke, primjerice s pomoću postojećih alata kao što je Object-ID Međunarodnog vijeća muzeja (ICOM), te boljim prijavljivanjem kaznenih djela protiv imovine kako bi se ukradena kulturna dobra i njihov detaljan opis brzo pojavili u nacionalnim bazama podataka o ukradenim umjetninama i Interpolovoj bazi podataka o ukradenim umjetninama,

**PODSJEĆAJUĆI** na ključnu važnost istraga kriminalnih mreža i nezakonitih financijskih tokova u pozadini pojedinačnih slučajeva nezakonite trgovine te na činjenicu da kriminalci čak i zakonito stečena kulturna dobra mogu zloupotrijebiti za kaznena djela poput pranja novca ili financiranja terorizma,

**Jačanje kapaciteta tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosuđa**

**ISTIČUĆI** da pregled stanja na temelju trenutačno dostupnih obavještajnih podataka ne daje vjeran prikaz raširenosti i razmjera nezakonite trgovine kulturnim dobrima,

**UZIMAJUĆI U OBZIR** da javna tijela moraju dovoljno dobro razumjeti način rada kriminalaca, razmjenjivati informacije, biti upoznata s preduvjetima za unutaragencijsku i međuagencijsku suradnju te raspolagati posebnim alatima, uključujući suvremenu tehnologiju kao što je softver za registraciju i otkrivanje nezakonitih tokova kulturnih dobara ili hardver za nadzor radi zaštite važnih lokacija,

**PODSJEĆAJUĆI** na potrebu za boljom komunikacijom i suradnjom među specijaliziranim nacionalnim tijelima koja se bave tim područjem kriminaliteta,

**NAPOMINJUĆI** da krijumčari kulturnih dobara iskorištavaju to što relevantna kaznena djela nisu jednako kriminalizirana u svim zemljama EU-a,

**Jačanje međunarodne suradnje i dobivanje što veće potpore dionika**

**UZIMAJUĆI U OBZIR** vrijednost kulturne baštine za društvo i njezinu podložnost šteti od kaznenih aktivnosti u regijama zahvaćenima sukobima i krizama,

**NAGLAŠAVAJUĆI** da kulturnu baštinu u područjima sukoba treba zaštititi, osobito kada je riječ o specifičnoj situaciji u Ukrajini koja iziskuje daljnje djelovanje kako bi se zaštitila ukrajinska kulturna baština u kontekstu ruskog agresivnog rata,

**UZIMAJUĆI U OBZIR** činjenicu da javnost nije dovoljno svjesna štete koju nezakonita trgovina kulturnim dobrima može nanijeti,

## **POZDRAVLJA KOMISIJIN AKCIJSKI PLAN I POZIVA KOMISIJU DA PODUZME SLJEDEĆE MJERE:**

1. u uskoj suradnji s UNESCO-om pokrene dijalog s tržištem umjetnina o pitanjima zaštite kulturnih dobara i trgovine njima na jedinstvenom tržištu te 2023. održi događanje na visokoj razini;
2. osmisli i uspostavi elektronički sustav za uvoz kulturnih dobara u Uniju i proširi ga kako bi se njime obuhvatio i izvoz kulturnih dobara, na temelju zaključaka iz provedene studije izvedivosti;
3. nastavi financirati razvoj rješenja za bolju sljedivost i prepoznavanje kulturnih dobara, objavi smjernice za države članice o uspostavi registara prodaje (koji bi obuhvaćali i prodaju na internetu) s detaljnim informacijama o prodavateljima i kupcima te kulturnom predmetu koji se prodaje i predloži da se na sve koji posluju s kulturnim dobrima u državama članicama primjenjuje obveza vođenja registra transakcija s kulturnim dobrima. Konkretno modalitete trebalo bi razmotriti u budućoj studiji izvedivosti;
4. razmotri mjere za usklađivanje i međusobno povezivanje baza podataka država članica o ukradenim kulturnim dobrima na razini EU-a, što bi uključivalo i povezivanje s Interpolovom bazom podataka o ukradenim umjetninama i drugim relevantnim bazama podataka;
5. surađuje s Međunarodnim vijećem muzeja na promicanju njegova Etičkog kodeksa za muzeje, poboljšanju kapaciteta i osposobljavanju osoblja u muzejima i institucijama kulturne baštine u nekoliko država članica kako bi se bolje katalogizirale i zaštitile njihove zbirke;
6. uz potporu Europolu utvrdi i olakša primjenu ujednačenijih kategorija za prikupljanje podataka, čime bi se moglo postići da se podaci ubuduće prikupljaju na razini EU-a putem Eurostata;

7. doda temu nezakonite trgovine kulturnim dobrima u uvodni tečaj za Frontexove službenike stalnih snaga za otkrivanje prekograničnog kriminaliteta;
8. ocijeni postojeće digitalne alate za istragu (uključujući one koje financira Komisija) i potiče pristup država članica tim alatima te pozove Europski odbor za razmjenu informacija da ocijeni mogu li to poduprijeti Europolov laboratorij za inovacije i druge inicijative u tom području;
9. mapira nacionalno zakonodavstvo država članica kojim se kriminalizira nezakonita trgovina kulturnim dobrima i provodi Konvencija iz Nikozije;
10. poveća potporu zaštiti ukrajinskih kulturnih dobara od uništenja, krađe i nezakonitog izvoza podupiranjem registracije i, ako se to zatraži, premještanja i fizičke zaštite zbirki;
11. ojača kapacitete trećih zemalja za prekograničnu suradnju i istrage pranja novca povezanog s kulturnim dobrima, posebno proširivanjem područja primjene Globalnog instrumenta EU-a za sprečavanje pranja novca na Aziju i Latinsku Ameriku;
12. pruži financijsku potporu Međunarodnom vijeću muzeja kako bi se unaprijedila njegova promatračnica, koja objedinjuje i diseminira informacije i resurse namijenjene senzibilizaciji međunarodne javnosti i usmjeravanju politike za zaštitu kulturnih dobara;
13. pruži potporu UNESCO-u u izradi priručnika za novinare o izvješćivanju o kaznenim djelima povezanim s kulturnom baštinom;
14. podupre inicijative za angažman mladih u okviru programa Kreativna Europa, Europskih snaga solidarnosti i programa Erasmus+;

## POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA:

15. povećaju osviještenost kako bi se osiguralo da se za javne i privatne zbirke izrade inventari predmeta i djela i da se evidentiraju u odgovarajućim bazama podataka te da se slučajevi kaznenih djela protiv imovine prijavljuju tijelima za izvršavanje zakonodavstva, uz pomoć međunarodno dogovorenih normi i alata (kao što su norma Object ID, norme za knjižnice i arhive ili Interpolova baza podataka o ukradenim umjetninama);
16. ako one ne postoje, razmotre uspostavu namjenskih nacionalnih baza podataka o ukradenim kulturnim dobrima i upravljanje njima te unaprijede one koje već postoje, vodeći pritom računa o mogućem povezivanju s Interpolovom bazom podataka o ukradenim umjetninama;
17. prijavljuju ukradena kulturna dobra Interpolu putem baze podataka o ukradenim umjetninama i razmjenjuju informacije o slučajevima nezakonite trgovine kulturnim dobrima s Europolom i Interpolom te drugim nadležnim tijelima kako bi doprinijele boljem pregledu stanja na temelju obavještajnih podataka;
18. ojačaju učinkovitu suradnju i razmjenu informacija među nadležnim tijelima i carinskim tijelima, među ostalim putem Svjetske carinske organizacije, te s Komisijom<sup>5</sup> putem carinskog informacijskog sustava u svrhu suzbijanja prijevara povezanih s kulturnim dobrima i drugih kaznenih djela;
19. utvrde, procijene i dobro razumiju rizike nezakonite trgovine kulturnim dobrima u kontekstu pranja novca i financiranja terorizma u okviru nacionalnih procjena rizika u skladu sa zakonodavstvom o sprečavanju pranja novca te donesu odgovarajuće mjere za ublažavanje tih rizika;
20. povećaju osviještenost privatnog sektora i izdaju mu smjernice o tome kako može na najbolji način ispuniti obveze koje ima u vezi sa sprečavanjem pranja novca i financiranja terorizma u suradnji s nadležnim tijelima;

---

<sup>5</sup> Vidjeti Uredbu Vijeća (EZ) br. 515/97 od 13. ožujka 1997. o uzajamnoj pomoći upravnih tijela država članica i o suradnji potonjih s Komisijom radi osiguravanja pravilne primjene propisa o carinskim i poljoprivrednim pitanjima, SL L 082, 22.3.1997., str. 1–16.

21. poboljšaju suradnju između subjekata s tržišta umjetnina i antikviteta za koje vrijede navedene obveze, financijskog sektora, financijsko-obavještajnih jedinica i specijaliziranih tijela za izvršavanje zakonodavstva, što može uključivati carinska tijela i tijela nadležna za borbu protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima, razmjenom znanja i pružanjem osposobljavanja o rizicima i vrstama nezakonitih aktivnosti povezanih s kulturnim dobrima, uzimajući pritom u obzir mogućnosti za suradnju javnih i privatnih subjekata, kao i razmatranjem uspostave namjenskog sustava upozoravanja ili profila rizika kada su kulturna dobra uključena u financijske transakcije, zaloge, zajmove ili obveznice;
22. potaknu poštovanje obveze postupanja s dužnom pažnjom i transparentnost transakcija, u skladu s UNESCO-ovim Međunarodnim etičkim kodeksom za trgovce kulturnim dobrima i Etičkim kodeksom za muzeje Međunarodnog vijeća muzeja;
23. iskoriste puni potencijal mreže EMPACT za slučajeve nezakonite trgovine kulturnim dobrima, među ostalim za istrage o kriminalnim mrežama i nezakonitim financijskim tokovima povezanim s tim kaznenim djelima;
24. u potpunosti iskoriste potporu Europolu i Eurojustu i njihovo stručno znanje za prekograničnu suradnju u području izvršavanja zakonodavstva i pravosudnu suradnju;
25. izgrade, ako se to smatra potrebnim, odgovarajući kapacitet nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnih tijela, na primjer tako da osnuju i osposobe specijalizirane jedinice za izvršavanje zakonodavstva i specijalizirane skupine državnih odvjetnika, te osiguraju osnovno osposobljavanje za policijske, carinske i granične službenike koji sudjeluju u rutinskim provjerama;
26. razmotre sklapanje memoranduma o razumijevanju između relevantnih tijela za izvršavanje zakonodavstva i relevantnih institucija kulturne baštine kako bi osigurale da se s oduzetim ili zaplijenjenim kulturnim dobrima primjereno postupa i da se skladište na odgovarajući način;

27. razmotre potpisivanje, ratifikaciju i provedbu Konvencije Vijeća Europe iz Nikozije o kaznenim djelima povezanim s kulturnim dobrima ili primjenjivanje načela te konvencije ako se to smatra prikladnijim;
28. razmotre potpisivanje i ratifikaciju Konvencije UNESCO-a o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara iz 1970. i Konvenciju UNIDROIT-a o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima iz 1995.;
29. istraže mjere za vraćanje ukradenih predmeta zakonitim vlasnicima bez obzira na zastaru kaznene odgovornosti;

#### **POTIČE DRŽAVE ČLANICE DA, U SURADNJI S KOMISIJOM:**

30. podupru jačanje i kontinuitet rada mreže EU CULTNET kako bi se iskoristio njezin puni potencijal, među ostalim upućivanjem odgovarajućeg osoblja u Europol kako bi se ondje uspostavila kontaktna točka za mrežu EU CULTNET u svrhu koordinacije zajedničkih aktivnosti, povezivanja s međunarodnim akterima i doprinošenja operativnom i strateškom radu na borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima, te razvojem zajedničkih mjera kao što je poboljšanje brzog pristupa tijela za izvršavanje zakonodavstva potrebnom stručnom znanju arheologa ili stručnjaka za kulturnu baštinu. Trebalo bi predvidjeti dugoročno financiranje te kontaktne točke;
31. nastave provoditi Zaključke Vijeća o pristupu EU-a kulturnoj baštini u sukobima i krizama<sup>6</sup> te pratiti postignuti napredak;
32. provedu Rezoluciju Vijeća o planu rada EU-a za kulturu za razdoblje 2023. – 2026. podupiranjem razmjene informacija između stručnjaka za kulturnu baštinu i tijela nadležnih za borbu protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima putem niza radionica i aktivnosti uzajamnog učenja;

---

<sup>6</sup> 9837/21.

33. uspostave mrežu stručnjaka za kulturnu baštinu i arheologa koji mogu pružiti stručno znanje i time pomoći u kaznenim istragama te da iskoriste prednosti koje proizlaze iz koordinacije koju osigurava kontaktna točka za mrežu EU CULTNET u Europolu i, kada je to relevantno, iz sudjelovanja u okviru EMPACT-a. Komisija se poziva da tu mrežu prema potrebi podupre;
34. razmotre stvaranje posebne tražilice za otkrivanje nezakonite trgovine kulturnim dobrima ili mogućnosti kombiniranja postojećih informatičkih kapaciteta / baza podataka, u suradnji s Europolovim laboratorijem za inovacije, nakon pozitivnog mišljenja Europskog odbora za razmjenu informacija laboratorija za inovacije, kako bi se uspostavio sveobuhvatan informatički instrument za analizu kulturnih predmeta koji se stavljaju na tržište;
35. uzimajući u obzir rad koji je trenutačno u tijeku u tom području, razmotre ulogu nezamjenjivih tokena (NFT) u borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima, posebno kada je riječ o transakcijama koje uključuju digitalna umjetnička djela;
36. pet godina nakon njihova donošenja sagledaju i ocijene provedbu mjera iz ovih zaključaka Vijeća.

---